

KALENDARIUM II WOJNY ŚWIATOWEJ

ROK 1939

31.08. Niemiecka prowokacja zorganizowana przez SS i Abwehrę w Gliwicach.

01.09. Kampania wrześniowa: bez wypowiedzenia wojny Niemcy dokonują agresji na Polskę. Początek obrony Westerplatte. Kilkugodzinny, nierówny bój gdańskich pocztowców z jednostkami SS

03.09. Francja i Wielka Brytania wypowiadają III Rzeszy wojnę

05.09. Niemiecka 1. Dywizja Pancerna wypiera z Piotrkowa Tryb. polską 19. Dywizję Piechoty

06.09. Niemcy zajmują Kraków, z którego wycofały się oddziały Armii "Kraków". Niem. 2.

Dywizja Lekka wypiera resztki walczących z Kielc z 7. Dywizji Piechoty i zajmuje miasto.

07.09. Kapitulacja załogi na Westerplatte dowodzonej przez mjr Sucharskiego.

08.09. Rozpoczęcie oblężenia Warszawy. Największa bitwa Kampanii Wrześniowej

10.09. Pierwszy masowy mord polskiej ludności cywilnej dokonany przez oddziały SS w odwecie za pomoc udzieloną

15.09. Okrążenie twierdzy w Brześciu Litewskim i pierwszy nieudany szturm jednostek niemieckich

17.09. ZSRR bez wypowiedzenia wojny dokonuje inwazji na ziemie wschodnie II Rzeczypospolitej realizując tym postanowienia paktu Ribbentrop-Mołotow. Ucieczka Rządu oraz Wodza Naczelnego marszałka E. Rydz-Śmigłego do Rumunii. Kapitulacja Warszawy. Bitwa polsko-sowiecka pod Szackiem na Wołyniu

02.10. Kapitulacja załogi na Helu. Następuje całkowity, już IV rozbiór Polski.

29.11. Związek Radziecki zaatakował Finlandię. Rozpoczęła się wojna zimowa.

14.12. Polskie poparcie sprawy Finlandii na forum Ligi Narodów.

26.12. Kolejny mord na polskiej ludności cywilnej; w odwecie za śmierć 2 żołnierzy Wehrmachtu rozstrzelanych zostało w Aninie 107 osób.

ROK 1940

06.02. W Poznaniu hitlerowcy przeprowadzili masową egzekucję Polaków.

10.02. Pierwsza sowiecka masowa deportacja na Syberię i do Kazachstanu ludności polskiej z terenów zajętych po 17 września 1939 przez Armię Czerwoną. Kolejne masowe deportacje w roku 1940 odbyły się (w nocy) z 12 na 13 kwietnia i z 28 na 29 czerwca.

30.03. Podpisanie traktatu pokojowego między Finlandią, a Związkiem Radzieckim, na mocy, którego ZSRR przejmuje Przesmyk Karelski wraz z m. Wyborg.

03.04. Pierwsze planowe mordy polskich jeńców dokonane przez NKWD m.in. w Katyniu, Charkowie i Miednoje na Ukrainie.

10.05. W nocy armia niemiecka, wg planu "Gelb" rozpoczyna działania zbrojne przeciwko Holandii, Luksemburgowi i Belgii

13.05. Rozpoczęła się bitwa nad Mozą.

14.05. Kapitulacja armii holenderskiej.

14-15.05. Wojska niemieckie sforsowały Mozę.

19.05 - Niemcy osiągnęli brzeg Kanału La Manche i odcięli główne siły sprzymierzonych we Flandrii.

27.05 - Skapitulowała Belgia.

05.06. Decydująca bitwa francusko-niemiecka nad Sommą

10.06 Włochy wypowiadają wojnę Francji i Wielkiej Brytanii.

14.06. Rozpoczyna działalność hitlerowski obóz koncentracyjny w Auschwitz-Oświęcim.

17.06. Bitwa w rejonie Lagarde stoczona między polską 1. Dywizją Grenadierów a jednostkami 75., 198. i 268. Dywizji Piechoty z XII. Korpusu Armijnego.

18.06. Niemcy bez walki zajmują Paryż.

19.06. Ewakuacja Rządu RP, prezydenta Raczkiewicza i Wodza Naczelnego gen. Sikorskiego do Wielkiej Brytanii

22.06. Podpisano zawieszenie broni między Niemcami a Francją - w praktyce była to kapitulacja Francji.

08.08. Bitwa o Wielką Brytanię rozpoczęciem przygotowań do operacji "Seelwe", czyli inwazji na wyspy brytyjskie (zakończona: 31 października).przylączyły się: Węgry, Rumunia, Słowacja i Bułgaria).

10.10. Gubernator Generalnego Gubernatorstwa wydał rozkaz otoczenia murem dzielnicy żydowskiej w Warszawie.

28.10. Agresja Włoch na Grecję.

11.11. Zbombardowanie przez startujące z lotniskowców "Eagle" i "Illustrious" samoloty RAF-u włoskiej floty w Tarencie.

10.12 - Początek brytyjskiej ofensywy pod dowództwem gen. Wavella przeciwko wojskom włoskim, którego efektem było wyparcie ich z Cyrenajki i niemal całkowite zniszczenie włoskiej Grupy Armii Libia.

19.12. Prośby Mussoliniego o pomoc w Afryce Płn. kierowane do Hitlera.

ROK 1941

21.01 - Nieudany zamach stanu Żelaznej Gwardii w Rumunii.

07.02. Kapitulacja okrążonej w rejonie Benghazi przez Brytyjczyków włoskiej 10. Armii.

08.02. Zgodnie z planem "Sonnenblume" do Trypolisu dociera pierwszy włoski konwój z niemieckimi jednostkami Korpusu Afrykańskiego

1.03 - Bułgaria przystępuje do paktu trzech.

25.03 - Jugosławia przystępuje do paktu trzech; 27.03 - Jugosławia występuje z paktu trzech.

31.03. Kontrofensywa wojsk niemiecko-włoskich w kierunku na Adzedabija i Bengazi.

1.04 - Zawarcie paktu o przyjaźni między ZSRR i Jugosławią.

6.04 - Atak Niemiec na Jugosławię i Grecję (plan Marita).

10.04 - Ogłoszenie niepodległości przez Chorwację.

10.04. 14. Dywizja Pancerna z XLVI. Korpusu Zmotoryzowanego zajmuje Zagrzeb.

12.04 - kapitulacja stolicy Jugosławii Belgradu.

12.04. Przejęcie bez walki Belgradu przez oddziały niemieckiej 1. Grupy Pancerniej.

17.04. Wycofanie się Brytyjskiego Korpusu Ekspedycyjnego pod Termopile.

18.04. Bezwarunkowa kapitulacja Jugosławii podpisana 17.IV. w Belgradzie. Opanowanie przez Brygadę SS "Leibstandarte SS Adolf Hitler" przełęcz Metsowon i odcięcie jedynej drogi ewakuacji greckich Armii "Epir" i resztkom Armii "Środkowa Macedonia".

26.04. Wojska niemieckie zajmują Korynt i Patras

27.04. Wojska niemieckie zajmują Ateny i Pireus. Rozpoczęcie ewakuacji Brytyjskiego Korpusy Ekspedycyjnego na Kretę i do Egiptu.

1.05 Na Stadionie Miejskim przy ul. Dolna Wilda w Poznaniu hitlerowcy założyli obóz pracy dla Żydów.

23.05. Atak bombowy niem. Eskadry Ju-82 na bryt. zespół 6 krążowników i kilku niszczycieli.

26.05. Kontakt bojowy ORP "Pioruna" z niem. panc. "Bismarckiem".

01.06. Kapitulacja wojsk greckich na Krecie.

05.06. Niemieckie bombardowanie portu w Aleksandrii.

22.06. Rozpoczęcie planu "Barbarossa" czyli ataku Niemiec (wraz z sojusznicznymi Rumunią i Włochami) na Związek Radziecki. Armia Czerwona nieprzygotowana do obrony cofa się na całej linii frontu. Początek oblężenia cytadeli w Brześciu Litewskim (Niemcy zdobywają twierdzę dopiero po tygodniu ciężkich walk).

23.06. Do wojny ze Związkiem Radzieckim przystępuje Słowacja (26 czerwca Finlandia, a 27 czerwca Węgry).

12.07. Oficjalne podpisanie zawieszenia broni w Syrii. Przekazanie całego kraju Brytyjczykom i Wolnym Francuzom. Zawarcie układu między Wlk. Brytanią a ZSRR o współdziałaniu przeciw III Rzeszy.

1.08 - na mocy dekretu Hitlera tereny dawnych województw: lwowskiego, tarnopolskiego,

stanisławowskiego i wołyńskiego, pod nazwą dystryktu galicyjskiego, weszły w skład Generalnego Gubernatorstwa.

15.08. Oddziały niemieckie 18. Armii zajmują Nowogród.

18.08. Pierwsze oddziały Samodzielnej Brygady Strzelców Karpackich lądują w oblężonym Tobruku.

03.09 - w oświęcimskim obozie koncentracyjnym odbyła się pierwsza masowa egzekucja 600 radzieckich jeńców wojennych i 250 chorych na gruźlicę Rosjan przy pomocy wyprodukowanego przez IG-Farben trującego gazu cyklon B.

13.11. Zatopienie w zach. części M. Śródziemnego bryt. lotnisk. HMS "Ark Royal" przez niem. okręt podwodny "U-81".

7.12 - Atak powietrzny Japończyków na amerykańską bazę morską w Pearl Harbor na Hawajach. Zniszczono osiem okrętów wojennych i ponad sto samolotów znajdujących się na ziemi. W nalotach zginęło ponad 3 tysiące amerykańskich marynarzy i pilotów.

7.12 - Rozpoczyna się operacja Japończyków, której celem jest zajęcie całych Indochin i Półwyspu Malajskiego.

8.12. - Japończycy opanowują Bangkok.

8.12 - Atak Japończyków na wyspy Filipińskie.

8.12 - Rozpoczyna się bitwa o opanowanie przez Japończyków amerykańskiej bazy na atolu Wake. Atak zostaje odparty.

10.12 - Zatopienie przez Japończyków brytyjskiego pancernika Prince of Wales i krążownika Repulse.

10.12. Całkowite odblokowanie Tobruku przez nacierające wojska brytyjskie.

23.12 - Japończycy uderzają ponownie na atol Wake, tym razem zdobywając wyspę.

25.12 - Japończycy zajmują Hongkong.

27/28.12 - zrzucono do Polski grupę inicjatywną polskich komunistów. Wśród nich znajdowali się Paweł Finder i Marceł Nowotko.

ROK 1942

07.02. Zatrzymanie niemieckiej kontrofensywy na linii El Ghazala i Bir Hakeim przez jednostki brytyjskie i Samodzielną Brygadę Strzelców Karpackich.

28.03. Brytyjskie lotnictwo przeprowadziło pierwszy nalot dywanowy na duże miasto niemiecki Lubekę.

10.04 - Wojska amerykańskie na Filipinach skapitulowały przed Japończykami.

18.04 - Pierwszy nalot lotnictwa amerykańskiego z lotniskowców na Tokio, Jokohamę, Nagoję i Kobe.

26.05. Rozpoczęcie III ofensywy wojsk gen. Rommela z rejonu El Ghazala. Ofensywa Afriki Korps (15. i 21. Dywizje Pancerne oraz 90. Dywizja Lekka) omijając łukiem od południa brytyjskie umocnienia w Bir Hakeim ruszyła w kierunku El Adem.

27.05. Zdobyte "z marszu" przez Niemców miast Akroma, Ed Daba i Sidi Rezegh.

20.06. Niemcy rozpoczynają atak na Tobruk 21.06. Opanowanie przez Niemców Tobruku.

23.06. Przekroczenie przez wojska niemiecko-włoskie granicy libijsko-egipskiej.

4.07. Zakończyły się walki na Półwyspie Chersońskim. Cały Krym znalazł się w rękach Niemców.

22.07. rozpoczyna się likwidacja getta warszawskiego.

28.07. Józef Stalin wydał rozkaz dowództwu Frontu Stalingradzkiego walki do ostatniego tchu.

12.09. Początek nękających ataków U-Bootów i Luftwaffe na konwój PQ-18. Zatopienie bryt. transportowca "Laconia" przez U-Boota oraz amerykański atak bombowy na jednostki ratunkowe.

13.09. Potężny atak Luftwaffe w sile 40 samolotów torpedowych niszczy osiem statków z konwoju PQ-18 (straty Niemców wyniosły tylko 5 samolotów).

20.09. w wyniku rozłamu w NOW powstają Narodowe Siły Zbrojne

26.10. Taktyczna porażka Amerykanów w powietrzno-morskiej bitwie koło wysp Santa Cruz.

09.11. Oddziały niemiecko-włoskiej 5. Armii Pancerniej desantują w m. Tunis.

11.11. Armia niemiecka wkracza do nie okupowanej strefy Francji. Rozpoczęcie ostatniej ofensywy

6. Armii na Stalingrad.

13.11. Odbicie Tobruku przez 8. Armie.

19.11. Rozpoczęcie ofensywy radzieckiej pod Stalingradem w ramach operacji "Uran".

Zatrzymanie niemieckiego natarcia w rej. m. Medzes el Bab przez jednostki francuskie.

31.12. Bitwa koło Wyspy Niedźwiedziej: atak niem. ciężkich krążowników oraz 6 niszczycieli na konwój JW-51B (nowa seria) eskortowany przez 5 niszczycieli i 6 mniejszych jednostek, a następnie przez przybyłe z odsieczą krążowniki

ROK 1943

01.01 - Rozpoczyna się ewakuacja Japończyków z wyspy Guadalcanal.

08.01. Zamknięcie pierścienia okrążenia wokół 6. Armii gen. Paulusa pod Stalingradem.

14.01 - Początek konferencji alianckiej w Casablance.

23.01. Ewakuacja wojsk niemiecko-włoskich z Trypolitanii i przerzucenie ich do Tunisu na linie obronne w Mareth.

18.02. Oświadczenie Ministra Propagandy Rzeszy Goebbelsa o rozpoczęciu przez Niemcy "wojny totalnej".

22.02. Po serii zwycięskich potyczek z jednostkami amerykańskiego II. Korpusu Armijnego i odrzuceniu ich prawie pod samą granicę z Algierią, feldmarsz. E. Rommel zatrzymuje natarcie.

23.02. Przegrupowywanie i koncentracja wojsk niemiecko-włoskich w Tunisie i przygotowania do ofensywy mającej na celu odrzucenia brytyjczyków naciskających linię Mareth bronią przez włoską 1. Armie

26.03. Akcja pod Arsenalem - odbicie więźniów przez AK

13.04. Niemieckie radiostacje nadały komunikat o odkryciu w lasach pod Katyniem masowych grobów pomordowanych przez NKWD polskich oficerów.

17.04. Śmierć dowódcy floty japońskiej admirała Isoroku Yamamoto zestrzelonego przez amerykańskie myśliwce.

19.04. Wybuch powstania w getcie warszawskim zorganizowanego przez Żydowską Organizację Bojową.

20.04. Rozpoczęcie natarcia wojsk alianckich na niemiecko-włoski przyczółek. Zaciekły opór wł. 1. Armii zatrzymał szturm bryt. 8. Armii, sukcesów nie osiągnęła również bryt. 1. Armia na odcinku bronionym przez niem. 5. Armie Pancerną

26.04. Zerwanie polsko-radzieckich stosunków dyplomatycznych, oskarżenie Rządu RP o paktowanie z III Rzeszą przeciwko ZSRR

12.05. Początek rozmów Roosevelta i Churchilla na konferencji w Waszyngtonie.

05.06. Początek największej bitwy pancernej II wojny światowej w ramach operacji "Zitadelle": bitwy pod Kurskiem stoczonej między niemieckimi: Grupą Armii "Mitte" i Grupą Armii "Sd", a radzieckimi armiami frontów: Briańskiego, Centralnego, Woroneskiego, Stepowego i Południowo-Zachodniego.

11.06 - Heinrich Himmler zarządził likwidację wszystkich gett na terenie Polski

25.07 - obalenie i aresztowanie Benito Mussoliniego. Jego następcą marszałek Pietro Badoglio sformował rząd bez faszystowskich ministrów.

04.09. Niemcy przystępują do okupacji północnych i środkowych Włoch oraz rozbijania wojsk włoskich. Wybuch powstania w Neapolu.

12.09- komando SS pod dowództwem Otto Skorzenego uwalniło Mussoliniego w Gran Sasso

23.10. Rozpoczęcie konferencji w Teheranie; rozmowy T. Roosevelta, W. Churchilla i J. Stalina na tematy m.in. drugiego frontu, powojennych losów III Rzeszy i podziału stref wpływów. Początek końca W o l n e j P o l s k i.

31.12. powstała Krajowa Rada Narodowa.

ROK 1944

4.01. Armia Czerwona przekroczyła granicę polsko-radziecką z 1939 roku w okolicach Sarn.

15 .01. Siłami Okręgu Wołyń AK rozpoczęto Akcję "Burza".

17.01. Rozpoczęła się pierwsza bitwa o Monte Cassino.

19.01. Wyparcie z Krakowa oddziałów niem. 17. Armii i 4. Armii Pancernej (wchodzących w skład Grypy Armii "A") i przejście miasta. Okrażenie znacznych sił niemieckich w rej. Krasnoje Sieło i Ropszy przez jednostki radz. Frontu Leningradzkiego

20.01. Odbicie z rąk niemieckich Nowgorodu przez oddziały radz. 59. Armii (wchodzącej w skład Frontu Wołchowskiego).

10.02. Załamanie amerykańskiego natarcia na Monte Cassino i niemiecki kontratak.

16.02. Nieudana próba odrzucenia przez Niemców wojsk alianckich z przyczółków pod Anzio..

23.02. Obsadzenie ruin klasztoru i obszaru masywu Monte Cassino Niemców

23.03. Ostateczne załamanie natarcia korpusu nowozelandzkiego. Zajęcie i utrzymanie przez wojska alianckie części miasteczka Cassino.

20.04. Rozpoczęcie obsadzania na pozycjach pod masywem Monte Cassino pierwszych jednostek z II. Korpusu Polskiego (trwać to będzie do 30 kwietnia).

14.05. Wstrzymanie natarcia na Monte Cassino przez II. Korpus Polski.

17.05. Zdobyte Formii przez oddziały amerykańskie i Piumaroli przez brytyjskie. Wznowienie szturm II. Korpusu Polskiego na Monte Cassino.

18.05. Zdobyte przez II. Korpus Polski masywu Monte Cassino wraz z klasztorem. Ostateczne przełamanie linii "Gustawa" przez wojska alianckie.

25.05. Zdobyte Pizzo Corno i Monte Cairo przez II. Korpus Polski.

06.06. D-Day, rozpoczęcie największej w historii operacji desantowej (kryptonim "Overlord") mającej na celu uchwycenie przyczółków na normandzkich plażach. Jako pierwsi lądują jednostki bryt. 6. DPDes. u ujścia rz. Orne oraz jednostki amer. 82. i 101. DPDes. na pn. od ujścia rz. Vire. W lądowaniu morskim amer. 1. Armii desantowała na plażach "Utah" i "Omaha", bryt. 2. Armia na plażach "Gold", "Juno" i "Sword".

07.07. Rozpoczęcie szturm oddziałów Armii Krajowej na Wilno. Otoczenie Wilna przez radz. 5. Armie Pancerną Gwardyjską i III. Korpus Zmechanizowany Gwardyjski.

14.07. Ostateczne oczyszczenie przez AK m. Wilna z jednostek niemieckich.

15.07. Zaproszenie oficerów AK z dowódcą płk A. "Wilkiem" Krzyżanowskim na czele na spotkanie z dowództwem sowieckim, a następnie ich aresztowanie. Rozpoczęcie likwidacji otoczonych na wileńszczyźnie oddziałów AK przez wojska radzieckie.

18.07. Zdobyte Ankony przez II. Korpus Polski.

27.07. Opanowanie Lwowa przez oddziały radz. 1. APanc. gw. i 4. APanc. oraz Armii Krajowej i Batalionów Chłopskich. Likwidacja oddziałów AK przez jednostki radzieckie.

01.08. W ramach ogólnokrajowej akcji "Burza" rozpoczyna się największe, najdłuższe i najtragiczniejsze w skutkach powstanie w Warszawie.

25.08. został wyzwolony Paryż.

05.09. Niemiecka propozycja ewakuacji ludności cywilnej z dogorywającej Warszawy.

2.10. Kapitulacja powstania warszawskiego.

03.10. Rozpoczęcie (po ewakuacji ludności cywilnej i wzięciu do niewoli ocalałych powstańców) planowego burzenia i palenia Warszawy

13.10. Podejście pod Belgrad sowieckich X. Korpusu Armijnego Gwardyjskiego i IV. Korpusu Zmechanizowanego Gwardyjskiego oraz jednostek jugosłowiańskiej 1. Grupy Armii. W okrażenie dostają się oddziały niem. Armijnych Grup Operacyjnych "Felber" i "Serbien" oraz Korpusnej Grupy Operacyjnej "Miller".

20.10. Zajęcie Belgradu przez oddziały 2. i 3. Frontu Ukraińskiego oraz jugosł. 1. Grupy Armijnej.

29.10. Wojska polskie zajęły Bredeę.

31.12 Krajowa Rada Narodowa powołuje Rząd Tymczasowy.

ROK 1945

19.01. Jednostki radzieckiej 69. Armii wkraczają do Łodzi. Formalne rozwiązanie Armii Krajowej.

04.02. Początek konferencji w Jaltie na Krymie, w której biorą udział: J. Stalin, W. Churchill i D. Roosevelt.

23.02 - Poznań został wyzwolony spod okupacji niemieckiej. Skapitulował garnizon niemiecki na cytadeli.

09.03. Drugie natarcie na Kołobrzeg przeprowadzony przez oddziały pol. 3. Dywizji Piechoty i radz. 272. Dywizji Piechoty.

18.03. Polskie oddziały z 3., 4. i 6. Dywizji Piechoty ostatecznie przejmują Kołobrzeg, niemieckie niedobitki ewakuują się drogą morską.

30.04. W swoim bunkrze, w oblężonym Berlinie popełnia samobójstwo Adolf Hitler.

2.05. Kapitulacja Berlina

04.05. Kapitulacja wojsk niemieckich w Holandii, Danii i Szlezwiku.

08.05. Podpisanie aktu bezwarunkowej kapitulacji III Rzeszy w obecności przedstawicieli ZSRR, Stanów Zjednoczonych, Wielkiej Brytanii i Francji.

14.05 - o godz. 12.00 skapitulowała niemiecka załoga na Półwyspie Helskim.

17.06. Początek konferencji w Poczdamie, w której biorą udział: J. Stalin, W. Churchill i H. Truman.

24 .09 - Kapitulują ostatnie garnizony japońskie na Pacyfiku oraz na kontynencie.